

3. WJP Rule of Law Index 2021. URL: <https://worldjusticeproject.org/our-work/research-and-data/wjp-rule-law-index-2021>.

4. Україна – на 74 месте по уровню верховенства права. UATV: вебсайт. URL: <https://uatv.ua/ukraina-na-74-meste-po-urovnyu-verhovenstva-prava/>.

Людмила ЧЕРНИШОВА

старший викладач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНА МАТРИЦЯ ЮРИДИЧНОГО ТЕКСТУ (на матеріалі Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»)

Тексти різних функціональних стилів і жанрів є важливим об'єктом для студіювання в сучасній лінгвостилістиці – науці, що вивчає стилістичну систему національної мови, її зміст і сутність. До поля дослідницького аналізу наразі все частіше потрапляють юридичні тексти, жанрово-стилістична стратифікація яких постає однією з актуальних мовознавчих проблем. Переважно це документи офіційно-ділового стилю, що має низку підстилів, із такими основними ознаками, як: регульовально-імперативний характер, документальність, стабільність, стислість, чіткість, висока стандартизація значної частини висловів, сувора регламентація тексту [4, с. 257].

Теоретичні основи лінгвостилістичного аналізу юридичних текстів закладено в працях українських мовознавців другої половини ХХ ст. (М. Жовтобрюх, А. Коваль, М. Пещак, М. Пилинський та ін.). У лінгвоукраїністиці початку ХХІ ст. інтегративно-антропоцентричний підхід до вивчення мови різнотипних юридичних документів простежуємо в дослідженнях С. Єрмоленко, М. Мамич, Л. Мацько, І. Царьової та ін. Зусиллями багатьох сучасних науковців сформовано *лінгвостилістичну матрицю* юридичного тексту – мовно-нарративну модель, яку становлять специфічні лінгвоодиниці, що відбивають мовностильові норми тих чи тих юридичних підстилів.

На відміну від художнього тексту, лінгвостилістична матриця якого є найрозгалуженішою (її репрезентують такі численні образно-естетичні, емоційно-оцінні одиниці-стилеми, як: метафори, епітети, порівняння, гіперболи, контекстуальні синоніми й антоніми, оксиморони, літературно-художні антропоніми, фольклоризми, інтертекстеми, символи тощо [1, с. 17]), та текстів інших стилів, маркувальними складниками будь-якого юридичного тексту найчастіше постають суспільно-політичні й адміністративно-канцелярські терміни, а також специфічні морфологічні

формовживання та синтаксичні конструкції.

Простежимо семантико-функціональний потенціал стилістично релевантних лінгвоодиноць у тексті Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019), що є одним з найважливіших юридичних документів сьогодення, який регулює мовну комунікацію громадян України в різних суспільних сферах. У нашій країні цей Закон утілює *верховенство права* – правову доктрину, сутність якої відбивають такі основні положення: 1) ніхто в державі не може бути вищим, ніж закон; 2) усі громадяни рівні перед законом; 3) за порушення закону будь-хто може бути покараний у порядку, встановленому цим законом. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» надто важливий для сучасного українського суспільства, що потребує духовної реанімації. Регулюючи мовно-соціальні правила поведінки громадян, він органічно «вписується» в моральний кодекс українців і в систему цінностей національно-правової культури [2, с. 4].

Вертикальний контекст аналізованого державного документа, що репрезентує *законодавчий* підстиль офіційно-ділового стилю й насамперед виконує настановчо-регулювальну функцію в суспільному житті, пронизують ключові терміносполуки – назви інших державних документів, на які спирається Закон: *Конституція України, Концепція державної мовної політики, Закони України «Про судоустрій і статус суддів», «Про кінематографію», «Про державну підтримку кінематографії в Україні», «Про телебачення і радіомовлення», «Про захист прав споживачів», «Про публічні закупівлі», «Про звернення громадян», «Про освіту», «Про доступ до публічної інформації», «Про державну службу», «Про виконавче провадження»* тощо. Суспільно-політичні терміноназви такого зразка слугують своєрідним змістовим «каркасом» Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Вони відіграють роль мовних «маркерів» тих суспільних сфер, у межах яких наразі Закон набирає чинності.

У структурі мовно-нарративної моделі документа домінантною постає лінгвоодиноця *державна мова* – українська мова, відповідний статус якої зафіксовано в Конституції України (стаття 10) і належні умови функціонування якої має забезпечувати держава. Наприклад: *Видання друкованих засобів масової інформації, зареєстрованих в Україні, здійснюється державною мовою; Мовою загальної середньої освіти в Україні є державна мова; Мовою реклами є державна мова* [3] тощо.

Отже, текстова структура досліджуваного Закону специфікована низкою релевантних терміносполук, що формують його лінгвостилістичну матрицю й надалі потребують докладнішого мовознавчого аналізу.

1. Голікова Н. С. Мова художньої прози Павла Загребельного: від слова до концепту : монографія. Дніпро : Акцент ПП, 2018. 432 с.

2. Голікова Н. С., Попова І. С. Етикет і культура мовного спілкування у вищій

школі : навчально-методичний посібник. Дніпропетровськ : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2009. 160 с.

3. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». URL : file:///C:/Users/Пользователь/Downloads/Про%20забезпечення%20функціону...%20_%20від%2025.04.2019%20№%202.

4. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови: Підручник / За ред. Л. І. Мацько, 2-ге вид., випр. Київ : Вища шк., 2005. 462 с.

Таїсія ШЕВЧЕНКО

старший викладач кафедри
кримінально-правових дисциплїн
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ГРОМАДСЬКА ДУМКА ЩОДО ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Громадська думка в нашій країні виступає як чинник ефективності діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування та правоохоронних органів. Згідно ст. 6 Закону України «Про поліцію» поліція у своїй діяльності керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави. На сучасному етапі розвитку нашої держави, загострення соціально-економічної, політичної ситуацій в країні, зберігається тенденція до зростання занепокоєння населення станом правопорядку, рівня злочинності в Україні. Дослідження думок населення про діяльність правоохоронних органів – не нова галузь у дослідженнях системи МВС України. Зокрема, норма про необхідність проведення соціологічних досліджень діяльності поліції закріплена в Законі України «Про національну поліцію».

Так, у ч. 2 ст. 9 поліція повинна забезпечувати постійне інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку. ч.3. ст.11 закону закріплено, що «рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції». Згідно ч. 2 ст. 88 керівники територіальних органів поліції з метою підвищення авторитету та довіри населення до поліції систематично інформують громадськість про стан правопорядку, заходи, які вживаються щодо попередження правопорушень [1].

Варто зазначити, що у 2015 році Особливої уваги заслуговує патрульна